

АНОТАЦІЯ

Олійник Ю. В. «Правові основи організації та діяльності Львівського апеляційного суду в період Другої Речі Посполитої: історико-правове дослідження». – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань – 08 «Право»). – Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2021.

У дисертації на підставі аналізу нормативно-правових актів, чинних на території Галичини у досліджуваний період, наукової літератури, архівних документів та інших писемних джерел комплексно досліджено правові основи організації і діяльності Львівського апеляційного суду у складі Другої Речі Посполитої (1919–1939 рр.). У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення історичного досвіду організації і діяльності Львівського апеляційного суду у складі Другої Речі Посполитої (1919–1939 рр.). Дослідження цієї важливої наукової проблеми надало можливість обґрунтувати авторське концептуальне бачення розвитку в Галичині польської судової влади та європейських правових традицій. Саме на початку ХХ ст. в руслі реалізації польської політики у Західній Україні було створено Львівський апеляційний суд як важливий державно-правовий інститут, який став важливим судовим органом перегляду оскаржуваних рішень і вироків нижчестоящих судів Другої Речі Посполитої з метою охорони і захисту прав та інтересів людини у досліджуваний період.

Наголошено, що в українській юридичній історіографії з сучасних методологічних позицій здійснено комплексний історико-правовий аналіз місця і ролі Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.) в державному механізмі Другої Речі Посполитої.

На основі системного історико-правового аналізу правової природи і генези Львівського апеляційного суду комплексно розкрито вплив суспільно-політичних чинників на умови його функціонування та з'ясовано, що правові основи організації і діяльності суду значною мірою базувалися на модифікованому австрійському законодавстві (Львівський апеляційний суд

фактично став спадкоємцем Вищого крайового суду Львові, що функціонував із середини XIX ст. до 1918 р.).

Показано, що Львівський апеляційний округ, який охоплював суди Львівського, Тернопільського та Станіславівського воєводств, вирізнявся з-поміж інших апеляційних округів міжвоєнної Речі Посполитій національною структурою населення, у якій домінували українці, тоді як судьями в судах Галичини, зокрема в Львівському апеляційному суді, переважали поляки.

Конкретизовано і уточнено, що Львівський апеляційний суд діяв як колегіальний судовий орган (засідав у кількості трьох суддів, рідше одного) й розглядав апеляційні подання на рішення повітових судів у третій та остаточній інстанції, а у випадку оскарження рішень окружних судів – у другій інстанції; як перша інстанція він розглядав особливо важливі політичні питання.

Розкрито, що у випадках оскарження судового вироку Апеляційний суд у Львові перевіряв рішення суду першої інстанції: залишав у силі, частково задовольняв або скасовував його. Як вища судова інстанція, він мав право передати справу на повторний розгляд у той самий суд, який уже розглядав цю справу, або ж в інший суд тієї ж інстанції в межах львівського апеляційного округу.

З'ясовано, що Львівський апеляційний суд здійснював правотворчу діяльність, яка виявлялася у виданні підзаконних нормативно-правових актів (обіжників), покликаних забезпечити виконання нормативних актів законодавчих, виконавчих та вищих судових органів влади.

На основі вивчення конкретних цивільних та кримінальних справ конкретизовано і деталізовано, що Львівський апеляційний суд розглядав цивільні справи (більшість із розглянутих справ), кримінальні справи (в межах компетенції), дисциплінарні справи та займався підзаконною правотворчістю – видавав підзаконні нормативно-правові акти.

Конкретизовано науково-теоретичні положення про умови функціонування судової системи II Речі Посполитої, особливістю якою було використання законодавства держав, у складі яких до 1918–1919 рр. перебували польські, українські та білоруські землі.

Уточнено інформацію про правила розгляду апеляційних скарг (справа розглядалася за правилами, встановленими для розгляду справи судом першої інстанції), випадки відхилення апеляційних скарг, форму рішення Апеляційного суду (складалося з чотирьох основних частин: вступної, описової, мотивувальної і резолютивної).

Узагальнено наукові знання про мету діяльності Львівського апеляційного суду, його співпрацю із державною прокуратурою, адвокатурою, нотаріатом; про контролюючу діяльність за в'язницями підзвітного судового округу.

Зазначено, що під впливом політичної кон'юнктури у судовій системі Другої Речі Посполитої, зокрема в персональній структурі Львівського апеляційного суду, домінували поляки.

Проаналізовано систему загальних судів у міжвоєнній Польщі, яка складалася з повітових, окружних, апеляційних судів та Найвищого суду – касаційного суду у цивільних та кримінальних справах.

Показано, що усіх суддів Львівського апеляційного суду призначав президент держави за поданням міністра юстиції. Щоби посісти посаду судді претенденти повинні були володіти юридичною освітою, відповідними знаннями у галузі права і стажем роботи.

Ключові слова: судова система, суд, судді, цивільне судочинство, кримінальне провадження, апеляції, Львівський апеляційний суд, Друга Річ Посполита, Галичина.

ANNOTATION

Oliinyk Y.V. «Legal bases of the organization and function of the Court of Appeal of Lviv during the Second Commonwealth of Poland: historical and legal research». - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 081 «Law» (field of knowledge - 08 «Law»). - Ivan Franko National University of Lviv. Lviv, 2021.

In the dissertation on the basis of the analysis of normative-legal acts, operating in the territory of Galicia in the studied period, scientific literature, archival documents and other written sources the legal bases of the organization and activity of the Court of Appeal of Lviv as a part of the Second Commonwealth of Poland In the dissertation research the theoretical generalization of the historical experience of the organization and activity of the Court of Appeal of Lviv as a part of the Second Rzeczpospolita (1919–1939) is carried out. The study of this important scientific problem provided an opportunity to substantiate the author's conceptual vision of the development of Polish judiciary and European legal traditions in Galicia. It was at the beginning of the twentieth century. In line with the implementation of Polish policy in Western Ukraine, the Court of Appeal of Lviv was established as an important state and legal institution, which became an important judicial body for reviewing contested decisions and judgments of lower courts of the Second Commonwealth to protect human rights and interests in the period under study.

It is emphasized that in Ukrainian legal historiography from modern methodological positions a comprehensive historical and legal analysis of the place and role of the Court of Appeal of Lviv (1919-1939) in the state mechanism of the Second Commonwealth.

Based on a systematic historical and legal analysis of the legal nature and genesis of the Court of Appeal of Lviv, the influence of socio-political factors on the conditions of its functioning is comprehensively revealed and it is found that the legal basis of the organization and activity of the court was largely based on modified Austrian legislation. heir of the Supreme Regional Court of Lviv, which functioned from the middle of the XIX century until 1918).

It is shown that the Lviv Appellate District, which included the courts of Lviv, Ternopil, and Stanislaviv Voivodeships, differed from other appellate districts of the interwar Polish-Lithuanian Commonwealth by a national population structure dominated by Ukrainians, while judges in Galician courts, including the Court of Appeal of Lviv by Poles.

It was specified and clarified that the Court of Appeal of Lviv acted as a collegial judicial body (sitting in the number of three judges, rarely one) and considered appeals against decisions of district courts in the third and final instance, and in case of appeal of district courts - in the second instance; as a first instance, he considered particularly important political issues.

It was revealed that in cases of appeal against the court verdict, the Court of Appeal of Lviv reviewed the decision of the court of first instance: upheld, partially satisfied or revoked it. As a higher court, he had the right to remand the case to the same court that had already heard the case, or to another court of the same instance within the Lviv District of Appeal.

It was found out that the Court of Appeal of Lviv carried out law-making activities, which were manifested in the issuance of bylaws (circulars) designed to ensure the implementation of regulations of legislative, executive and higher judicial authorities.

Based on the study of specific civil and criminal cases, it was specified and detailed that the Court of Appeal of Lviv considered civil cases (most of the cases), criminal cases (within its competence), disciplinary cases and engaged in bylaws - issued bylaws.

Scientific and theoretical provisions on the conditions of functioning of the judicial system of the Second Commonwealth of Poland were specified, the peculiarity of which was the use of the legislation of the states, which until 1918–1919 included Polish, Ukrainian and Belarusian lands.

The information on the rules of consideration of appeals (the case was considered according to the rules established for consideration by the court of first instance), cases of rejection of appeals, the form of the decision of the Court of

Appeal of Lviv (consisted of four main parts: introductory, descriptive, motivational and operative).

The scientific knowledge about the purpose of activity of the Court of Appeal of Lviv, its cooperation with the state prosecutor's office, bar, notary is generalized; on the oversight of the prisons of the reporting judicial district.

It is noted that under the influence of the political situation in the judicial system of the Second Commonwealth of Poland, in particular in the personal structure of the Court of Appeal of Lviv was dominated by Poles.

The system of general courts in interwar Poland, which consisted of county, district, appellate courts and the Supreme Court - the Court of Cassation in civil and criminal cases, is analyzed.

It is shown that all judges of the Court of Appeal of Lviv were appointed by the President on the proposal of the Minister of Justice. To become a judge, applicants had to have legal education, relevant knowledge of law and work experience.

Key words: judicial system, court, judges, civil proceedings, criminal proceedings, appeals, the Court of Appeal of Lviv, Second Commonwealth of Poland, Galicia.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА:

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Публікації у періодичних наукових виданнях інших держав з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача

1. Oliinyk Y. Procedure for consideration and resolution of disciplinary cases in the Court of Appeal of Lviv (1919–1939). *Recht der Osteuropäischen Staaten (ReOS)*. №2. 2021. P. 39–46.

Електронна версія: <https://www.uni-goettingen.de/de/document/download/4071c62a294072a4a1588e01ba5f74db.pdf/ReOS%2002%20aus%202021.pdf>

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Олійник Ю. В. Організація судової влади в Західній Україні у складі Другої Речі Посполитої (1919–1939 рр.). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Ужгород. 2018. Вип. 52. Т.1. с. 35–40. Електронна версія: <http://repository.vsau.org/getfile.php/18955.pdf>;
2. Олійник Ю. В. Становлення та розвиток судової системи Другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.). *Актуальні проблеми правознавства*. Тернопіль. 2018. Вип.4(16). С. 5–12. Електронна версія: <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/4-2018.pdf>
3. Олійник Ю. В. Правовий статус органів місцевої влади в Західній Україні у складі Польської Держави (1921–1939 рр.). *Історико-правовий часопис*. Луцьк. 2018. Вип. 2(12). С. 152–157. Електронна версія: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16052/1/31.pdf>
4. Олійник Ю. В. Конституційно-правові засади розвитку судової системи Другої Речі Посполитої (1918–1939 роки). *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. Львів. 2019. Вип. 68. С. 117–124.

Електронна версія:

<http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/10149/10152>

5. Олійник Ю. В. Порядок формування та компетенція Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.). *Науковий вісник публічного та приватного права*. Київ. 2019. Вип. 1. Т. 1. С. 40–46. Електронна версія: http://www.nvppp.in.ua/vip/2019/1/tom_1/9.pdf
6. Олійник Ю. В. Структура та керівництво Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.). *Науково практичний господарсько-правовий журнал «Підприємство, господарство і право»*. Київ. 2019. Вип. 7(281). С. 151–155. Електронна версія: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/7/28.pdf>
7. Олійник Ю. В. Правовий статус суддів Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. Ужгород. 2020. Вип. 56. Т. 1. С. 19–23. Електронна версія: <http://visnyk-juris-uzhnu-uz.com/wp-content/uploads/2020/12/No.56-1.pdf>
8. Олійник Ю. В. Порядок розгляду справ у Львівському апеляційному суді (1919–1939 рр.). *Часопис Київського університету права*. Київ. 2020. Вип. 2. С. 77–83. Електронна версія: <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/351/332>
9. Олійник Ю. В. Особливості розгляду цивільних справ у Львівському апеляційному суді (1919–1939 рр.). *Збірник наукових праць «Актуальні проблеми держави і права»*. Одеса. 2020. Вип. 85. С. 171–180. Електронна версія: <http://www.apdp.in.ua/v85/23.pdf>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Олійник Ю. В. Причини і наслідки захоплення Галичини Польщею та його юридичне оформлення. *Збірник матеріалів Всеукраїнської наукової конференції «Західно-Українська Народна Республіка та її місце в історії українського державотворення (до 100-річчя проголошення)»*, 1 листопада 2018 року. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2018. Вип. 2. С. 273–279. Електронна версія: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Materialy-KONFERENTSIYI-lystopad2018-3-2.pdf>

2. Олійник Ю. В. Організація місцевої влади в Західній Україні у складі Другої Речі Посполитої (1921–1939 рр.). *Матеріали XXXIX Міжнародної історико-правової конференції «Місцеве управління та місцеве самоврядування в історії права, держави і юридичної думки»*, 2–3 листопада 2018 року. Львів: МАП, 2018. С. 95–100.
3. Олійник Ю. В. Соціально-політичні передумови створення і діяльність Львівського апеляційного суду (1919–1939 рр.). *Матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*, 7–8 лютого 2018 року. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. Ч. 1. С. 73–78. Електронна версія: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Final_1_2.pdf
4. Олійник Ю. В. Особливості реформування судової влади в Другій Речі Посполитій (1918–1939 рр.). *Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції «Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід»*, 5–6 квітня 2019 року. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. Т. 1. С. 77–80. Електронна версія: <http://uf.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/TEZI-YUF-2019-T.-1.pdf>
5. Олійник Ю. В. Місце Львівського апеляційного суду в судовій системі Другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.). *Матеріали XXV звітної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні»*, 7–8 лютого 2019 року. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. Ч. 1. С. 66–68. Електронна версія: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/chastyna-_1.pdf
6. Олійник Ю. В. Особливості розвитку судової системи в Галичині у період Другої Речі Посполитої (1919–1939 рр.). *Ювілейний збірник наукових праць на пошану професора Володимира Семеновича Кульчицького з нагоди 100-річчя від дня народження*. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. С. 272–284. Електронна версія: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/Kulchyts-kyu.pdf>
7. Олійник Ю. В. Особливості правотворчої діяльності апеляційного суду у Львові (1918–1939 рр.). *Матеріали XIX Міжнародної студентсько-*

аспірантської наукової конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», 24 квітня 2020 року. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. С. 33–34. Електронна версія: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Zbirnyk-2020.pdf>

- 8.** Олійник Ю. В. Особливості розгляду дисциплінарних справ суддів Львівським апеляційним судом (1919–1939 рр.). *Матеріали XX Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», 22–23 квітня 2021 року. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2021. С. 16–19. Електронна версія: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/ZBIRNYK-2021.pdf>*